

Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου

Τράπεζα Θεμάτων: 1^ο κεφάλαιο

«Ξεκινώντας από την απορία»

Α] Ασκήσεις κλειστού τύπου (Σωστό – Λάθος)

	Σ	Λ
Οι φιλόσοφοι μας καλούν να επιχειρήσουμε να αιτιολογήσουμε ακόμη και τις πιο βασικές μας πεποιθήσεις.		
Σύμφωνα με τον Καντ είναι σωστότερο να λέμε ότι μαθαίνουμε «πώς να φιλοσοφούμε» και όχι να μαθαίνουμε ένα έτοιμο «σώμα» φιλοσοφικών αντιλήψεων και θεωριών.		
Βασικός στόχος της φιλοσοφικής δραστηριότητας είναι η αιτιολόγηση βασικών πεποιθήσεων.		
Η φιλοσοφία γυρνά και ξαναγυρνά σε ερωτήματα που έχουν απαντηθεί ικανοποιητικά στο παρελθόν.		
Η φιλοσοφία γυρνά και ξαναγυρνά σε ερωτήματα που παραμένουν «ανοικτά».		
Η φιλοσοφία γυρνά και ξαναγυρνά σε ερωτήματα που παραμένουν «ανοικτά», τα οποία επιχειρεί να προσεγγίσει με τρόπο διερευνητικό.		
Για να είναι ένα λογικό επιχείρημα έγκυρο αρκεί μόνον οι προκείμενες να είναι αληθείς προτάσεις.		
Το επιχείρημα «μερικοί άνθρωποι είναι φιλόσοφοι, ο Μιλτιάδης είναι άνθρωπος, άρα ο Μιλτιάδης είναι φιλόσοφος» είναι παράδειγμα έγκυρου συλλογισμού.		
Ο συλλογισμός «μερικοί άνθρωποι είναι φιλόσοφοι, ο Μιλτιάδης είναι άνθρωπος, άρα ο Μιλτιάδης είναι φιλόσοφος» δεν είναι έγκυρος.		
Για να είναι ένα λογικό επιχείρημα έγκυρο αρκεί μόνον οι προκείμενες να είναι αληθείς προτάσεις.		
Στον συλλογισμό «μερικοί άνθρωποι είναι φιλόσοφοι, ο Μιλτιάδης είναι άνθρωπος, άρα ο Μιλτιάδης είναι φιλόσοφος» το συμπέρασμα δεν συνάγεται αναγκαία από τις προκείμενες.		
Στον συλλογισμό «μερικοί άνθρωποι είναι φιλόσοφοι, ο Μιλτιάδης είναι άνθρωπος, άρα ο Μιλτιάδης είναι φιλόσοφος» το συμπέρασμα συνάγεται αναγκαία από τις προκείμενες.		
Ένα επιχείρημα είναι έγκυρο αν ισχύει ότι και οι προκείμενες είναι προτάσεις αληθείς και το συμπέρασμα συνάγεται αναγκαία από αυτές.		
Ένα επιχείρημα πρέπει να ξεκινά από ορισμένες προτάσεις και να καταλήγει σε ένα συμπέρασμα εντελώς άσχετο από τις αρχικές προτάσεις.		
Η μεγάλη εξέλιξη των επιστημών μέρες μας, έχει περιορίσει το πεδίο της φιλοσοφικής δραστηριότητας τόσο πολύ, ώστε η φιλοσοφία να μην υφίσταται πλέον.		
Παρά τη μεγάλη εξέλιξη των επιστημών, η φιλοσοφία εξακολουθεί να υφίσταται στις μέρες μας ως μια διαφορετική εκδήλωση του πνεύματος.		
Οι φιλόσοφοι μας καλούν να επιχειρήσουμε να αιτιολογήσουμε ακόμη και τις πιο βασικές μας πεποιθήσεις.		

Τα φιλοσοφικά ερωτήματα συμπίπτουν ακριβώς με τα επιστημονικά ερωτήματα.		
Από τον Χέγκελ δίνεται έμφαση στη φιλοσοφία της ιστορίας και τονίζεται η σημασία της ιστορικής εξέλιξης στη φιλοσοφική σκέψη.		
Ο Χέγκελ πίστευε ότι ο ορθός λόγος επιτρέπει την κατανόηση της ανθρώπινης ιστορίας μέσα από τα μαθηματικά και τη γεωμετρία.		
Από τον Καντ δίνεται έμφαση στη φιλοσοφία της ιστορίας και τονίζεται η σημασία της ιστορικής εξέλιξης στη φιλοσοφική σκέψη.		
Αντικείμενο της γνωσιολογίας είναι η εξέταση της βαθύτερης υφής της πραγματικότητας.		
Αντικείμενο της γνωσιολογίας είναι οι δυνατότητες, οι πηγές, τα είδη και οι μέθοδοι απόκτησης της γνώσης.		
Αντικείμενο της μεταφυσικής είναι η εξέταση της βαθύτερης υφής της πραγματικότητας.		
Αντικείμενο της μεταφυσικής είναι οι δυνατότητες, οι πηγές, τα είδη και οι μέθοδοι απόκτησης της γνώσης.		
Ο θαυμασμός και η απορία οδήγησαν τον άνθρωπο στη φιλοσοφική σκέψη.		
Η υιοθέτηση μιας φιλοσοφικής στάσης απέναντι στα πράγματα μας κάνει να απορούμε για εκείνα που προηγουμένως θεωρούσαμε αυτονόητα.		
Η μελέτη του παρελθόντος και των κοινωνικοπολιτικών συνθηκών που επικρατούν σε διάφορες ιστορικές στιγμές δεν προσφέρει τίποτε ιδιαίτερο στη φιλοσοφική έρευνα.		
Η φιλοσοφία διευρύνει τον διανοητικό μας ορίζοντα και μας φανερώνει θεωρητικές και πρακτικές δυνατότητες που δεν είχαμε σκεφτεί προηγουμένως.		

Β] Ασκήσεις κλειστού τύπου (πολλαπλής επιλογής)

Σε ποια από τις παρακάτω προτάσεις η λέξη «φιλοσοφία» χρησιμοποιείται κυριολεκτικά;

- φιλοσοφία της εταιρείας μας είναι η διασφάλιση της ανταγωνιστικότητά της
- το νέο πρόγραμμα σπουδών εισάγει μια διαφορετική φιλοσοφία
- η φιλοσοφία είναι σκέψη πάνω στην ίδια τη σκέψη και τις δυνατότητές της
- οι καιροί απαιτούν αλλαγή φιλοσοφίας

Η γνωσιολογία ως κλάδος της φιλοσοφίας έχει ως αντικείμενο:

- τη βαθύτερη υφή της πραγματικότητας
- τη γνώση και τη δυνατότητα απόκτησής της
- τις αρχές που πρέπει να ρυθμίζουν τις πράξεις μας

Η γνωσιολογία ως κλάδος της φιλοσοφίας έχει ως αντικείμενο:

- τη βαθύτερη υφή της πραγματικότητας
- τη γνώση και τη δυνατότητα απόκτησής της
- τις αρχές που πρέπει να ρυθμίζουν τις πράξεις μας
- τους κανόνες της ορθής σκέψης

Η μεταφυσική ως κλάδος της φιλοσοφίας έχει ως αντικείμενο:

- τη βαθύτερη υφή της πραγματικότητας
- τη γνώση και τη δυνατότητα απόκτησής της
- τις αρχές που πρέπει να ρυθμίζουν τις πράξεις μας

Η μεταφυσική ως κλάδος της φιλοσοφίας έχει ως αντικείμενο:

- α. τη βαθύτερη υφή της πραγματικότητας
- β. τη γνώση και τη δυνατότητα απόκτησής της
- γ. τις αρχές που πρέπει να ρυθμίζουν τις πράξεις μας
- δ. τους κανόνες της ορθής σκέψης

Στους κλάδους της φιλοσοφίας σήμερα δεν ανήκει:

- α. η μεταφυσική
- β. η αξιολογία
- γ. η ψυχολογία

Η πρακτική φιλοσοφία ως κλάδος της φιλοσοφίας έχει ως αντικείμενο:

- α. τη βαθύτερη υφή της πραγματικότητας
- β. τη γνώση και τη δυνατότητα απόκτησής της
- γ. τις αρχές που πρέπει να ρυθμίζουν τις πράξεις μας και μας καθοδηγούν στην οργάνωση της ζωής μας
- δ. τους κανόνες της ορθής σκέψης

Γ] Ορισμοί

- πρακτική φιλοσοφία
- Λογική
- επιχείρημα
- αξιολογία

Δ] Ερωτήσεις ανοικτού τύπου

1. Υπάρχουν πράγματα που τα θεωρούμε αυτονόητα. Πώς η φιλοσοφία ανατρέπει αυτή τη βεβαιότητα;
2. «Η λέξη “φιλοσοφία” σημαίνει κάτι που στέκει “πάνω” ή “κάτω” από τις επιστήμες, αλλά όχι “δίπλα” σ’ αυτές», υποστηρίζει ο Βίτγκενσταϊν. Να εξηγήσετε με συντομία τι σημαίνει η πρόταση.
3. Να υποστηρίξετε με συντομία ότι η φιλοσοφική δραστηριότητα είναι χρήσιμη και απαραίτητη στη ζωή μας.
4. Να καταγράψετε τους βασικούς κλάδους της φιλοσοφίας και να αντιστοιχίσετε καθέναν με ένα κεντρικό φιλοσοφικό ερώτημα.
5. Ο Γάλλος φιλόσοφος Ζαν-Πολ Σαρτρ σε όλη του τη ζωή ασχολήθηκε δραστήρια με τα πολιτικά και κοινωνικά προβλήματα της χώρας του και της εποχής του. Αυτή η στάση του αιτιολογείται στο πλαίσιο της φιλοσοφικής του δραστηριότητας; Να τεκμηριώσετε με συντομία τη θέση σας.
6. Να αναφέρετε τους τέσσερις (4) βασικούς στόχους της φιλοσοφικής δραστηριότητας, επεξηγώντας με συντομία τον καθένα από αυτούς.
7. Ο Βίτγκενσταϊν, ορίζοντας τη φιλοσοφία, ισχυρίζεται ότι αρχίζει με μια «διανοητική δυσφορία». Να εξηγήσετε σύντομα τι σημαίνει η φράση.
8. «Φιλοσοφία θα πει να βρίσκεσαι καθ’ οδόν», υποστήριξε ο Γιάσπερς. Να εξηγήσετε με συντομία τι σημαίνει η φράση.

9. Ο στρατηγός Ντε Γκολ, πρόεδρος της Γαλλίας την εποχή των γεγονότων του Μάη του '68, αρνήθηκε να διατάξει τη σύλληψη του φιλοσόφου Ζαν-Πολ Σαρτρ που συμμετείχε ενεργά στη φοιτητική εξέγερση. Επικροτείτε τη στάση του; Να τεκμηριώσετε με συντομία τη θέση σας.
10. Υπάρχουν πράγματα που τα θεωρούμε αυτονόητα. Πώς η φιλοσοφία ανατρέπει αυτή τη βεβαιότητα;
11. Τι σημαίνουν οι χαρακτηρισμοί «οριακά», «έσχατα» και «θεμελιώδη» τους οποίους αποδίδουμε στα φιλοσοφικά ερωτήματα;
12. «Σήμερα μόνο οι εγκληματίες τολμούν να βλάψουν άλλους ανθρώπους χωρίς να επικαλεστούν τη φιλοσοφία», αναφέρει ο Μούζιλ. Πώς συνδέεται αυτή η φράση με την καταχρηστική χρήση της λέξης «φιλοσοφία»;
13. Τι θα σας απαντούσε ο Χιουμ αν τον διαβεβαιώνατε ότι ο ήλιος αύριο θα ανατείλει οπωσδήποτε;
14. «Primum vivere, deinde philosophari» (=πρώτα να ζει κανείς και μετά να φιλοσοφεί): είναι ένα πολύ γνωστό λατινικό ρητό. «Η φιλοσοφία μας διδάσκει να ζούμε», υποστηρίζει, από την άλλη ο Μονταίν. Να διατυπώσετε τεκμηριωμένα τη δική σας θέση για τη σχέση της φιλοσοφίας με τη ζωή.
15. Σας δίνεται ο συλλογισμός:

Το νερό σταματάει τη δίψα
Η θάλασσα είναι νερό

Η θάλασσα σταματάει τη δίψα
Να αξιολογήσετε τον συλλογισμό ως προς την εγκυρότητά του

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Θάνος Σταυρόπουλος – φιλόλογος, MSc.
thanosstavropoulos@yahoo.gr